

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Уставни основ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. тачка 8. Устава Републике Србије, којим се утврђује да Република Србија, између осталог, уређује систем у области радних односа.

II. Разлози за доношење закона

Увођење законског оквира за успостављање система поједностављеног запошљавања сезонских радника, предвиђено је као једна од мера Акционог плана Владе Републике Србије за спровођење Националног програма за сузбијање сиве економије.

Сива економија и неформално запошљавање представљају један од водећих изазова са којима се Србија суочава. Нерегистроване активности у значајној мери наносе штету свим заинтересованим актерима - послодавцима, запосленима, као и самој држави. Са једне стране, непријављени радници су ускраћени за основна права, између осталог, права из пензијског и здравственог осигурања, док са друге стране држава не успева да наплати порезе и доприносе. Такође, компаније које послују легално имају знатно веће трошкове пословања (посебно радне снаге) у односу на своје конкуренте из сиве зоне. Стога све заинтересоване стране морају имати заједнички циљ и задатак да се боре против сиве економије.

Посебан проблем представља неформално запошљавање у сектору пољопривреде, услед сезонске природе послова у овој области. Због компликоване процедуре пријаве и одјаве радника, већина сезонских радника у пољопривреди још је у сивој зони. Бољи положај радника треба да обезбеди Закон о поједностављеном запошљавању сезонских радника који предвиђа увођење поједностављеног начина пријављивања сезонских радника у пољопривреди путем електронске платформе.

У августу 2017. године потписан је Меморандум о сарадњи између Немачке развојне сарадње (GIZ), Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарства финансија и Националне алијансе за локални економски развој (NALED) са циљем да се кроз реализацију пројекта **“Повећање прилика за запошљавање сезонских радника”** помогне у стварању законског оквира за успостављање система поједностављеног запошљавања сезонских радника и пружи подршка његовој имплементацији у Републици Србији. Овај пројекат који заједнички спроводе NALED и *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH*, кроз Отворени регионални фонд за Југоисточну Европу - Модернизација општинских услуга. Пројекат се финансира од стране Немачког савезног министарства за економску сарадњу и развој (BMZ).

III. Објашњење основних правних института и појединачних решења

Члан 1. Предмет уређивања овог закона је поједностављен начин радног ангажовања лица и поједностављена процедура пријаве и уплате пореза и доприноса за лица ангажована на сезонским пословима, због посебних карактеристика и услова сезонског рада у пољопривреди.

Члан 2. Овај закон, поред послодавца као правног лица и предузетника, дефинише послодавца и као физичко лице - носилац или члан породичног пољопривредног газдинства који се бави пољопривредном производњом. Тиме се први пут отвара могућност да физичка лица која се баве пољопривредном производњом (пољопривредници) могу да у својству послодавца ангажују сезонске раднике.

Члан 3. Сезонски радник је најшире дефинисан – јер се под овим појмом подразумева свако физичко лице којег послодавац ангажује за обављање сезонских послова уз новчану накнаду за рад. Сезонским радником не сматра се члан породичног пољопривредног газдинства, рођак, комшија и пријатељ који код пољопривредника ради без накнаде за рад.

Лице млађе од 18 година може да се радно ангажује под условима прописаним Законом о раду за заснивање радног односа – да је здравствено способан за рад на тим пословима, да има писмену сагласност родитеља и да такав рад не угрожава његово здравље, морал и образовање.

Овим законом омогућава се да домаћи послодавци радно ангажују на сезонским пословима и стране држављане без обавезе прибављања дозволе за рад у складу са Законом о условима за запошљавање странаца. Страни држављанин је потребно да за рад на сезонским пословима има одобрен боравак од стране Министарства унутрашњих послова а у складу са Законом о странцима.

Члан 4. Овим чланом дефинисани су послови на којима може да се ангажује сезонски радник у Сектору пољопривреде, шумарства и рибарства, а који су сезонског карактера, као што је: садња, сетва, берба, жетва и др.

Чл. 5-8. Овим одредбама уређују се права по основу сезонског рада. Послодавац је обавезан да, пре почетка рада, упозна сезонског радника са пословима које ће обављати, местом рада, очекиваном трајању радног ангажовања, условима за безбедност и здравље на раду, дневном и недељном радном времену, одморима у току рада и дневним и недељним одмором и висином накнаде за рад.

Посебна обавеза послодавца је да сезонског радника упозна са свим ризицима који би могли да утичу на безбедност и здравље на раду, као и да му обезбеди услове за безбедан и здрав рад.

Ступањем на рад сматра се да је закључен усмени уговор о обављању сезонских послова, а потврду о уговореним условима рада послодавац је дужан да изда на захтев сезонског радника.

У случају прекида радног ангажовања (када истекне потреба за радом сезонског радника или ако сезонски радник не обавља послове на задовољавајући начин), послодавац је дужан да сезонском раднику исплати дуговани износ на име накнаде за рад.

Радно време сезонског радника не сме бити дуже од 12 часова дневно, а сезонски радник који ради 8 часова дневно или дуже има право на одмор у току дневног рада у трајању од најмање 30 минута.

Новчана накнада за рад сезонском раднику обрачунава се и исплаћује сезонском раднику по радном часу, најмање у износу минималне цене рада која важи на дан исплате. Накнада за рад исплаћује се по правилу, на крају радног дана, ако сезонски радник и послодавац нису уговорили други рок за исплату.

Чл. 9. и 10. За време обављања сезонских послова сезонски радник се не брише са евиденције незапослених, нити му се обуставља исплата новчане накнаде за време привремене незапослености коју је остварио Националне службе за запошљавање. Поред тога, накнада за рад коју сезонски радник оствари није од утицаја за остваривање и коришћење права на новчану социјалну помоћ у складу са прописима о социјалној заштити.

Сезонски радник остварује право на пензијско и инвалидско осигурање, а здравствено осигурање само за случај повреде на раду и професионалне болести.

Члан 11. Послодавац врши пријаву сезонских радника путем електронског портала у систему Пореске управе најкасније до 10 часова ујутро за тај радни дан, односно у периоду између 13 и 15 часова за рад у послеподневној смени. Одјава радника се ради најкасније до 10 часова пре подне наредног дана, а уколико се радник одјави након 10 часова, сматра се да је био радно ангажован у току тог радног дана и одјава се примењује тек од наредног дана.

Уколико послодавац не одјави сезонског радника у току календарског месеца, сматра се да је исти сезонски радник био радно ангажован до последњег дана у истом месецу. Уколико је потребно да радник настави са радним ангажовањем код послодавца у наредном месецу, послодавац је дужан да понови пријаву преко портала Пореске управе првог дана радног ангажовања у наредном месецу.

Члан 12. Послодавци који већ имају порески идентификациони број (ПИБ) немају обавезу додатног регистровања на порталу Пореске управе ради пријаве сезонских радника, а послодавци који у складу са пореским прописима нису обавезни да имају ПИБ, дужни су да се код Пореске управе региструју за пријављивање сезонских радника, како би могли да пријављују раднике преко портала Пореске управе.

Чл. 13. и 14. Подаци који се уносе преко портала Пореске управе размењују се са републичком организацијом надлежном за запошљавање.

Члан 15. Послодавац може да ангажује сезонске раднике у складу са овим законом највише 180 дана у току календарске године. Дани када радник не ради (није пријављен преко система Пореске управе) се не рачунају у ове дане.

Послодавац истог сезонског радника не може да ангажује дуже од 120 дана, при чему се ово ограничење комбинује са радним данима ангажовања радника по основу уговора о привременим и повременим пословима, за послодавца који има статус правног лица.

Чл. 16-21. Послодавац је дужан да обрачуна порез на доходак грађана и доприносе за обавезно социјално осигурање – пензијско и инвалидско осигурање, као и здравствено осигурање за случај повреде на раду и професионалне болести. Порези за ангажовање сезонских радника се плаћају по стопи од 10%. Доприноси се обрачунавају и плаћају по стопи у складу с пореским прописима. Основицу за обрачун пореза и доприноса чини тридесети део најниже месечне основице доприноса.

Порези и доприноси се плаћају у фиксном износу, независно од висине дневне накнаде за рад.

Пореска пријава се генерише на основу података прикупљених преко портала Пореске управе, на крају сваког месеца.

Послодавац има обавезу плаћања пореза на приходе од сезонског рада у року од 15 дана од дана пријема података за налог за плаћање.

Члан 22. Надзор над применом Закона врше Пореска управа, пољопривредна инспекција и инспекција рада, у оквиру својих надлежности.

Члан 23. Предвиђене су казнене одредбе.

Чл. 24. и 25. Министар надлежан за послове рада донеће подзаконски акт из члана 5. став 5. овог закона, у року од 2 месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Министар надлежан за послове финансија донеће подзаконски акт из члана 20. став 3. овог закона, у року од 2 месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије” а примењује се по истеку шест месеци од дана ступања на снагу из разлога што је за спровођење овог закона потребна набавка и тестирање софтвера који ће бити коришћен за електронску пријаву преко портала Пореске управе.

IV. Процена финансијских средстава

За спровођење овог закона нису потребна финансијска средства из буџета Републике Србије. За набавку софтвера који ће бити коришћен за електронску пријаву преко портала Пореске управе, као и за додатне обуке за коришћење портала на централном и локалном нивоу, финансијска средства обезбеђена су преко пројекта “Повећање прилика за запошљавање сезонских радника” који спроводе НАЛЕД и ГИЗ, а који се финансира од стране Немачког савезног министарства за економску сарадњу и развој (БМЗ). Обуке ће нарочито бити организоване за запослене у сервисним центрима на локалном нивоу који ће пружати подршку послодавцима за пријаву радника преко електронског портала.